

has to develop the ability of the individual specialist of concrete industry for adapting to the globalization when foreign languages are the means of communication in a professional environment.

Keywords: *professional communicative competence, future specialists, competence approach, a second foreign language, French language teaching methods.*

ЛАЗАРЄВ Олег Вячеславович,

кандидат педагогічних наук, старший викладач Уманського національного університету садівництва.

МОВЧАН Людмила Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач Уманського національного університету садівництва.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНОМУ ВНЗ.

Анотація. Головною метою викладання першої і другої іноземних мов у вищій школі є розвиток у майбутніх фахівців будь-якого профілю здатності та готовності до міжкультурного спілкування і здійснення фахової комунікативної стратегії, а також підвищення рівня сформованості професійної комунікативної компетентності. Робота у напрямку удосконалення викладання другої іноземної мови сприяє виконанню основних освітніх завдань – надати майбутнім фахівцям унікальну можливість отримання глибоких, міцних та стабільних знань із першої англійської та другої французької мов, розвитку професійної комунікативної компетентності, достойному входженню випускників університету у європейський міжнародний освітньо-професійний простір. Орієнтація на особистість майбутнього фахівця з урахуванням сучасних життєвих вимог інших країн і культурних спільнот визначає успішність у вивченні мов. Проблема іноземної підготовки в умовах немовного вищого навчального закладу, зокрема, аграрного профілю на спеціальності «Туризм», зумовлена стрімкими і кардинальними змінами політично-економічного становища в нашій країні і світі, зростаючими потребами фахівця, орієнтованими на вільний розвиток особистості, її самостійність і конкурентоспроможність. Сучасна мовна освіта повинна розвивати спроможність особистості спеціаліста конкретної галузі до адаптації в умовах глобалізації, коли іноземні мови стають засобом комунікації у професійному середовищі.

Ключові слова: професійна комунікативна компетентність, майбутні фахівці, друга іноземна мова, компетентнісний підхід, методика навчання французької мови.

Одержано редакцією 15.01.2018 р.
Прийнято до публікації 09.02.2018 р.

УДК 378.147:811.111

ЗІНУКОВА Наталія Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри англійської філології
та перекладу, Університет імені Альфреда
Нобеля, м. Дніпро
e-mail: natzinukova@gmail.com

ЕРАТОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ УСНОГО ПОСЛІДОВНОГО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ

У статті розглянуті проблеми оцінки якості усного професійно орієнтованого послідовного перекладу на основі аналізу підходів та класифікації перекладацьких помилок. Враховуючи головні параметри оцінки тексту усного перекладу (ступінь збереження головного змісту тексту оригіналу в тексті перекладу, правильність мовного оформлення і зовнішнє враження), виокремлено критерії оцінювання тексту, які дозволяють викладачу всебічно

оцінити рівень сформованості фахової компетентності усного перекладача магістрів-філологів.

Ключові слова: усний послідовний переклад, якість перекладу, оцінювання, критерії, фахова перекладацька компетентність, перекладацькі помилки.

Постановка проблеми. Для опису методики формування фахової компетентності усного перекладача (ФКУП) у зовнішньоекономічній сфері необхідно визначити критерії оцінювання її сформованості. Традиційно в методиці навчання перекладу предметом оцінки вважається результат перекладацької діяльності, а саме: перекладений текст. Прийнято вважати, що оцінюванню підлягає переклад, який демонструє рівень розвитку та сформованості знань, навичок та вмінь студента, іншими словами, його фахову перекладацьку компетентність. Під час оцінювання якості перекладу необхідно, на наш погляд, враховувати системи оцінки, що використовуються в професійному перекладі. Але треба розуміти, що неможливо створити таку шкалу, яка б дозволила об'єктивно оцінювати переклади студентів у різних ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У дослідженнях М.К. Гарбовського, В.Н. Комісарова, А.Ф. Федорова, А.Б. Шевніна, Д. Жилия, Ф. Похакера, І. Курц, Б. Мосер-Мерсер наголошується на вимогах щодо якості перекладу, які мають враховувати у першу чергу позицію реципієнта. У реальній ситуації реципієнтами є споживачі перекладацьких послуг, оратор і колеги-перекладачі. У випадку навчального перекладу роль реципієнта виконують викладач і студенти.

У ситуаціях реального перекладу вимоги до якості варіюються залежно від національних, вікових, гендерних і професійних факторів. У літературі можна знайти досить детальний аналіз результатів опитувань різних категорій реципієнтів, які оцінюють переклад [1, с. 114–115; 21; 4; 6]. У результаті склалася аналітична модель проблеми оцінювання якості перекладу, яку можна подати у вигляді певних параметрів, що включають чотири питання: «що передається» (наскільки переклад відповідає вихідному повідомленню з боку його точності та повноти), «як передається» (наскільки переклад відповідає нормам подання мовлення), «кому передається» (наскільки переклад відповідає цінностям тієї або іншої групи реципієнтів) і «з якою метою» (наскільки переклад відповідає наміру відправника повідомлення та очікуванням реципієнтів).

У ситуації навчального перекладу оцінка з боку реципієнта є надзвичайно важливою, але не зовсім достатньою. Така ситуація зумовлена тим, що у реальному перекладі реципієнт не має можливості порівняти оригінал і переклад. У зв'язку з цим у процесі навчання необхідно розмежовувати оцінку, орієнтовану на продукт, і оцінку, орієнтовану на процес перекладу. Мова йде про педагогічну оцінку перекладу, що виконує діагностичні, коригуючі та навчальні функції.

Метою статті є обґрунтування критеріїв оцінювання сформованості фахової компетентності усного перекладача для визначення якості тексту перекладу.

Виклад основного матеріалу. У контексті університетського навчання говорити можна тільки про відносну якість перекладу, яка залежить від етапів його навчання, критеріїв оцінки та інших факторів. Але однією з обов'язкових вимог для змісту підготовки майбутніх фахівців є формування уявлення студента про критерії оцінки якості перекладу для використання їх у процесі оцінювання власної роботи та роботи своїх колег.

Вважаємо за доцільне розглянути критерії оцінювання якості перекладу, що існують у сучасній науці. Категорія якості є однією з головних у перекладознавстві як у прагматичному, так і в дидактичному аспекті. З одного боку, переклад є послугою (вид продукції), споживач якої (реципієнт) очікує задоволення своїх вимог за адекватну

ціну, іншими словами, оцінка якого має здійснюватися за певними стандартами. З іншого боку, як у реальній, так і в навчальній ситуації переклад являє собою процес, у ході якого відбувається формування професійної компетентності перекладача. Якість такого процесу дозволяє оцінити актуальний рівень сформованості компетентності, більш того, окреслити шляхи її вдосконалення.

Серед найбільш відомих концепцій щодо критеріїв оцінювання якості тексту перекладу можна відзначити такі:

- концепція еквівалентності (Ю. Найда), яка виокремлює формальну еквівалентність (орієнтовану на форму вихідного тексту і тексту перекладу) і динамічну, або функціональну (орієнтовану на реакцію отримувача перекладу);
- концепція оцінки якості перекладу з врахуванням жанрово-стилістичних характеристик тексту оригіналу (К. Райс);
- концепція рівної комунікативної значущості (Г. Єгер);
- концепція позитивного комунікативного ефекту, максимального взаєморозуміння комунікантів, які належать до різних лінгвокультур (Ф. Похакер);
- концепція функціонально-комунікативного, смислового, змістового і формального критеріїв (В.В. Сдобніков);
- концепція комунікативного та семантичного перекладу (П. Ньюмарк);
- концепція комунікативно-функціональної рівноцінності (еквівалентності мовленнєвого впливу) і семантико-структурної схожості вихідного тексту і тексту перекладу (Л.К. Латишев).

У перекладознавстві існують такі критерії оцінювання якості перекладу, як адекватність, еквівалентність, реалістичність, повноцінність, рівноцінність, гармонізація смислів у перекладознавчому просторі тощо. Основними вважаються категорії адекватності, яка розглядається як перекладознавча точність, та еквівалентності, яка означає перекладознавчу тотожність. Необхідно зауважити, що предметом аналізу багатьох дослідників (М.К. Гарбовський, В.Н. Комісаров, А.Ф. Федоров, А.Б. Шевнін) виступає письмовий, а саме художній переклад, західні автори більше уваги приділяють усному перекладу (Д. Жиль, Ф. Похакер, І. Курц, Б. Мосер-Мерсер та ін.).

Принцип відповідності вимогам еквівалентності та адекватності перебуває в основі сучасних класифікацій перекладацьких помилок, де невідповідність між оригіналом і перекладом вважається помилкою, пов'язаною з перекрученням змісту або порушенням норми та узусу мови перекладу.

Для методичних цілей в умовах навчального перекладу такі невідповідності можна поділити на проблему розуміння на етапі розшифрування смислу і проблему вислову на етапі інтерпретації системи смислів. Такий принцип наведений в працях А. Б. Шевніна [9] та Н. К. Гарбовського [3]. У працях Н. К. Гарбовського виокремлюються помилки, обумовлені нерозумінням смислу вихідного тексту, і такі, що пов'язані з неправильним вираженням смислу засобами мови перекладу. Помилки на етапі інтерпретації смислу вчений розглядає як єдиний тип і додає до них стилістичні [3]. У А. Б. Шевніна, який розробляє напрям перекладознавства «ератологія», знаходимо детальний аналіз перекладацьких помилок обох груп, які він називає анонімами (помилки імпресивного типу) і паранормативами (помилки експресивного типу) [9]. Він виокремлює помилки: сприйняття, коли перекладач не розуміє оригіналу; породження, коли перекладач невдало обирає засоби мови перекладу, що призводить до перекручень та неточностей; та комбіновані сприйняття-породження. Існує думка, що перекладач робить помилки, якщо в нього недостатньо сформована та чи інша компетентність.

У концепції В. В. Сдобнікова перекладацькі невідповідники трактуються з точки зору комунікативно-функціонального підходу, і до помилок сприйняття вихідного тексту додаються невідповідники, що виникають у результаті ігнорування особливостей сприймання реципієнтом тексту перекладу [7].

Ще один підхід до класифікації перекладацьких помилок знаходимо у Д. М. Бузаджи, основою якої є логічні помилки [2]. Автор виокремлює два типи помилок: ті, що порушують *предметну логічність* (загальні логічні порушення, пов'язані з фоновими знаннями; спеціальні логічні порушення, пов'язані з логікою предметної галузі, описаної у тексті; та специфічні, порушення логіки у межах одного відрізка тексту), і помилки *понятійної логічності*, що виражені у неправильному або невдалому вживанні слів, і помилки на рівні синтаксису.

За ступенем впливу на реципієнта перекладу Л. К. Латишев виокремлює такі помилки: *перекручення* (суб'єктивно обумовлене відхилення змісту перекладу від оригіналу, в результаті чого потенціал впливу перекладу не відповідає потенціалу оригіналу і викликає неадекватне уявлення реципієнта щодо предмета повідомлення); *неточність* (відхилення від змісту оригіналу, що характеризується меншим ступенем впливу, немотивоване випускання або додавання інформації, яке не повністю перекручує зміст оригіналу, але потребує уточнення); і *неясність* (функціонально-змістовий недолік перекладу, що затемнює чітко виражений зміст тексту оригіналу, який є наслідком неправильного вживання синтаксичних конструкцій і пов'язаний з невдалим вибором слова, структури або фрази чи неадекватним використанням або невикористанням перекладацького прийому) [5, с. 235–238]. Дослідник також виокремлює помилки в мовній нормі та узусі, які відображаються на розумінні смислу тексту, часто ігноруються перекладачами та викликають сумнів у реципієнта щодо компетентності перекладача [5, с. 90].

Деякі дослідники виокремлюють власне перекладацькі та мовні помилки. Так, К. Норд розглядає три види помилок: *прагматичні* (пов'язані з порушенням інструкцій, отриманих із замовленням на переклад); *культурологічні* (недотримання стилістичних норм культури мови перекладу); і *мовні* (порушення правил лексики, граматики, орфографії та пунктуації) [10].

Розглянемо проблему *оцінки якості усного послідовного перекладу*, під яким розуміємо аудитивний, прямий, односторонній або двосторонній, контактний переклад, що не потребує спеціального обладнання, застосовується у ситуаціях міжкультурної ділової комунікації і передбачає використання перекладацького запису в процесі сприймання вихідного повідомлення та породження перекладу після закінчення великого фрагмента мовлення.

Підкреслимо, що вивчення усного перекладу потребує від дослідників вирішення більшої кількості проблем, ніж письмового, зважаючи на той факт, що фіксація усного тексту та його аналіз ускладнюються з об'єктивних причин. Єдиним матеріальним продуктом, на основі якого можливо здійснити оцінку якості, є текст перекладацького запису, який розглядається як вид професійної фіксації інформації і який використовується усними перекладачами в процесі сприйняття довгого відрізка мовлення з метою зменшення навантаження на їхню оперативну пам'ять. За допомогою такого запису створюється програма породження тексту перекладу і аналітико-синтезуючий процес ментальної обробки інформації.

Зауважимо, що проблема оцінювання якості усного, у нашому випадку послідовного, перекладу не є новою, але на сьогодні вона вважається дискусійною.

Згідно з іншими класифікаціями помилок в усному перекладі виокремлюють *мовні*, які пов'язують із неспроможністю сприймати інформацію на слух, впізнати

слово, словосполучення, структуру, ідіому тощо (*She smiled at him too.* – Вона посміхнулася йому двічі).

Мовленнєві помилки, які виникають у результаті недостатнього обсягу знань, що, коли, кому та з якої нагоди доречно і достатньо сказати мовою оригіналу або перекладу. До цієї категорії відносять неухважність, обмовки, недостатню практику активного породження усних текстів різних жанрів тощо. Мовленнєвими зазвичай вважаються помилки породження («*We'll show you*», *the manager said and he recognized a familiar pattern in the voice.* – «Ми покажемо Вам», – сказав менеджер, і він зрозумів за його голосом, що йому покажуть).

Когнітивно-культурні помилки можна поділити на загальнокультурні і міжкультурні, що є результатом недостатніх фонових знань (*German Titov* – німець Тітов; *the Gaza Strip* – Газовий сектор).

Технологічні помилки виявляють недостатній рівень знань типових рішень у стандартних ситуаціях перекладу і недостатнє володіння технікою перекладу (слова-паразити, гальмування – породження інформативно пустого відрізка мовлення у кінці репліки, надмірність синонімів, збереження надлишковості замість використання компресії, власний коментар або втрати від багатослівності). Можна додати неухважність та незакінченість речення, нечітку дикцію, ковтання слів та питальні інтонації наприкінці висловлювання чи фрази.

Крім того, виокремлюють *етичні* (переклад від 3-ї особи, неввічливе ставлення до клієнтів, невиконання принципів конфіденційності, зовнішній вигляд тощо) та психологічні помилки (нервовість перед перекладом, неспроможність витримувати фізичні та емоційні навантаження, незнання свого психотипу тощо).

Сьогодні в процесі навчання усного перекладу у світі широко використовується канадська система оцінок лінгвістичної якості перекладів – *Sical III (Systheme canadien d'appréciation de la qualite linguistique)* для проведення професійної атестації перекладачів [11], згідно з якою виокремлюються дві категорії помилок: мовні та смислові, які, у свою чергу, поділяються на грубі та не грубі. Як правило, смислові помилки відповідають немотивованим відхиленням від змісту тексту оригіналу, а мовні – порушенням лексичних, граматичних і стилістичних норм мови перекладу.

Для визначення найбільш об'єктивного методу оцінювання та створення системи педагогічного аналізу помилок (термін Д. Жилія) необхідно врахувати такі *етапи: вилучення та ідентифікація помилки, встановлення її причини та пошук шляхів запобігання їй.*

У межах суб'єктно-синергетичного підходу та концепції нашого дослідження для аналізу системи оцінювання якості перекладу виокремимо такі компоненти: *дисгармонійні відношення між текстами/дискурсами оригіналу та перекладу (перекладацькі помилки або невідповідності); встановлення адекватності між текстами оригіналу та перекладу (передавання смислу, який відображає інваріант тексту оригіналу); встановлення відношень еквівалентності між текстами оригіналу і перекладу, що означає здійснення усіх необхідних міжмовних перетворень); відношення так званої гармонійності (термін Л. В. Кушніної) (включаються не тільки міжмовні й міжкультурні відтворення, а й паралінгвістичні засоби спілкування і невербальна поведінка перекладача: голос, темп, зверненість до реципієнта, жести, поза тощо).*

Такий процес є *синергетичним* за своєю суттю, у результаті чого усний дискурс природно вписується до іншомовної культури, а саме відбувається *культурний трансфер*, в чому і полягає вищий рівень якості перекладу.

Отже, на основі аналізу підходів та класифікацій перекладацьких помилок, враховуючи категорії суб'єктно-синергетичного підходу і концепцію нашого

дослідження, виокремлюємо такі помилки в усному послідовному перекладі: помилки сприйняття, розуміння, вираження і поведінки.

Розглянемо причини виникнення кожного типу помилок. *Помилки сприйняття* можуть бути результатом інформаційної насиченості вихідного тексту (цифри, дати, назви, власні імена тощо), незвичного акценту мовця, швидкого темпу мовлення, недостатнього обсягу екстралінгвістичних та фонових знань, неправильного розподілу ресурсів уваги та концентрації.

Причинами *помилки розуміння тексту* оригіналу можуть бути неправильне виділення смислової гіпотези, проблеми з оперативною пам'яттю, аналіз вихідного повідомлення, нерозуміння граматичних або лексичних явищ, неточне розуміння значень деяких слів в оригіналі або незнання предмета повідомлення, неефективна або недостатня підготовка до перекладу.

Помилки вираження можуть бути результатом недостатніх знань мови перекладу, знаходженням неточного відповідника в тексті перекладу, порушенням норм мови перекладу, неправильного розподілу уваги в процесі декодування перекладацького запису (УПС) і формулювання повідомлення мовою перекладу, намаганням прикрасити фразу/повідомлення, що призводить до неможливості сприймати інформацію певним чином, а отже, до втрати низки елементів повідомлення.

Причинами *помилки поведінки* можуть бути тривога, надмірне хвилювання, невміння подолати стрес та сконцентруватися на процесі перекладу, відсутність досвіду публічних виступів тощо.

Отже, для розробки критеріїв оцінки якості усного послідовного перекладу будемо виходити із зазначеної класифікації помилок. Перспективним видається підхід, запропонований Л. М. Черноватим, який ґрунтується на врахуванні головних параметрів усного перекладу (*ступінь збереження головного змісту тексту оригіналу в тексті перекладу, правильність мовного оформлення і зовнішнє враження*) і в якому використовують шкалу, що застосовується практично в усіх міжнародних системах оцінювання, включаючи й систему оцінювання в українських вищих навчальних закладах, які працюють за Болонською програмою [8, с. 304].

На параметр *збереження головного змісту тексту оригіналу* в усному перекладі, що відповідає **критерію адекватності**, відводимо 50% загальної оцінки. 30% загальної оцінки відносимо на **еквівалентність**, або *правильне мовне оформлення тексту перекладу*, а решту 20% – на *зовнішнє враження*, що відповідає **критерію гармонійності**.

Перенесення критеріїв системи оцінювання на шкалу для оцінки якості навчального усного послідовного перекладу дає такі рівні оцінок: «відмінно» / A – 90–100 балів, «добре» / B – 80–89 балів, «добре» / C – 70–79 балів, «задовільно» / D – 60–69 балів, «задовільно» / E – 50–59 балів, «незадовільно» / F – менше 50 балів.

Запропоновані критерії дозволяють викладачу всебічно оцінити рівень сформованості ФКУП магістрів-філологів, яка містить інформаційний (знання) та прагматичний (здатності) компоненти, що реалізуються на основі сформованих навичок та вмінь практичного характеру. Вважаємо оцінювання якості усного послідовного перекладу з опорою на ератологічний матеріал одним з ефективних методів навчання зазначеного виду перекладу. Аналіз перекладацьких помилок сприяє підготовці впевненого перекладача, здатного виконувати свої професійні завдання.

Беручи до уваги зазначені критерії щодо сформованості ФКУП, визначаємо види проведення контролю навчання здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності «Філологія (Переклад включно)», якого вони мають досягти після певного періоду навчання.

Курс навчання усного послідовного перекладу передбачає наявність поточного, проміжного та підсумкового контролю. У процесі *поточного контролю* перевірки підлягають уміння здобувачів, на які необхідно звернути особливу увагу під час роботи над певною навчальною ситуацією міжкультурної ділової комунікації згідно з визначеною типологією та відібраним текстовим корпусом (наприклад, переклад переговорів на тему «Експорт та імпорт товарів»): знання спеціальної термінології; використання прецизійної лексики; клішованих висловлювань; фразеологізмів; етикетних та конвенційних формул вітання, представлення, початку та завершення мовлення; використання певних граматичних структур, модальності, синтаксичних структур. *Вимоги до контролю*: здійснюється з боку студентів та викладача, практикується самоконтроль. Регулярність проведення – згідно з оптимізацією навчального процесу. Форма контролю зумовлюється етапом навчання. *Засоби контролю*: усний послідовний переклад ділової презентації або переговорів без запису, передавання прецизійної лексики, усний переклад з використанням УПС, переклад-диктант тощо.

Проміжний контроль відбувається після повного відпрацювання певної ситуації міжкультурної ділової комунікації згідно з визначеною типологією та відібраним текстовим корпусом і вказує на ефективність оволодіння попереднім матеріалом. *Вимоги до контролю*: об'єктивність, регулярність, оцінка з боку викладача згідно з певними вимогами. *Засоби контролю*: нормативно-орієнтований тест, усний послідовний переклад з використанням УПС запропонованого монологічного/діалогічного тексту.

Підсумковий контроль відбувається після закінчення семестру або навчального року і вказує на рівень сформованості ФКУП у зовнішньоекономічній сфері у магістра-філолога. *Вимоги до контролю*: об'єктивність, оцінка з боку викладача відповідно до рівня сформованості компетентностей, що становлять ФКУП. *Засоби контролю*: критеріально орієнтований тест, усний послідовний переклад з використанням УПС підготовленої презентації або виступу.

Обов'язковим компонентом системи вважаємо *самоконтроль та самозвіт*, введення яких до навчального процесу усного послідовного перекладу продуктивне як у практичному, так і в теоретичному аспекті. Такі форми контролю, коли студенти вдома мають записати на електронний носій свій варіант перекладу тексту з подальшим аналізом помилок на занятті, дозволяє створити не тільки наочну картину набуття професійних навичок та вмій, але й прослідкувати становлення перекладача як особистості з формуванням адекватної самооцінки.

Така форма самоконтролю відповідає новітнім уявленням про процес навчання перекладу, який спрямований на пріоритет стратегії перекладу під час формування фахової перекладацької компетентності. Крім того, включення такого методу в навчання відображає сучасну діяльну парадигму до розгляду процесу усного перекладу і формування особистості перекладача як особливого типу білінгва.

Висновки. Необхідність об'єктивної оцінки навчальних перекладів текстів усного дискурсу в умовах навчання студентів магістратури потребує визначення обґрунтованих критеріїв оцінювання сформованості фахової компетентності усного перекладача з врахуванням систем оцінки, що використовуються у професійному усному перекладі. З метою аналізу проблеми оцінки якості усного послідовного перекладу на основі аналізу підходів та класифікацій перекладацьких помилок, враховуючи концепцію нашого дослідження, в усному послідовному перекладі виокремлюємо помилки сприйняття, розуміння, вираження і поведінки. Враховуючи головні параметри оцінки тексту усного перекладу (ступінь збереження головного змісту тексту оригіналу в тексті перекладу, правильність мовного оформлення і

зовнішнє враження), виокремлено критерії оцінювання тексту: еквівалентність, адекватність і гармонійність. За допомогою вищезазначених критеріїв з'являється можливість всебічно оцінити рівень сформованості ФКУП магістрів-філологів. Оцінювання якості усного послідовного перекладу з опорою на ератологічний матеріал є одним з ефективних методів навчання зазначеного виду перекладу, що всебічно сприяє підготовці впевненого перекладача, здатного виконувати свої професійні завдання.

Список використаної літератури.

1. Аликина Е.В. Оценка качества устного последовательного перевода в реальной и учебной ситуации / А.Е. Аликина // Вестник НГЛУ. – Н. Новгород, 2011. – Вып. 13. Проблемы перевода и переводоведения. – С. 114–123.
2. Бузаджи Д.М. Новый взгляд на классификацию переводческих ошибок / Д.М. Бузаджи, В.В. Гусев, В.К. Ланчиков, Д.В. Псурцев. – М.: ВЦП, 2009. – 120 с.
3. Гарбовский Н.К. Теория перевода: учебник / Н.К. Гарбовский. – 2-е изд. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2007. – 544 с.
4. Кушнина Л.В. Система оценки качества усного последовательного перевода в свете теории гармонизации / Л.В. Кушнина, Е.В. Аликина // Вестник Пермского университета. – 2010. – Вып. 4 (10). – С. 46–51.
5. Латышев Л.К. Технология перевода: учеб. пособие для студ. лингв. вузов и фак. / Лев Константинович Латышев. – 3-е изд., стер. – М.: Академия, 2007. – 320 с.
6. Пушкина А.В. Эрратологический аспект в процессе обучения переводу / А.В. Пушкина // Вестник РУДН. – Серия: Вопросы образования: языки и специальность. – М., 2013. – № 2. – С. 73–76.
7. Сдобников В.В. Теория перевода (учебник для студентов лингвистических вузов и факультетов иностранных языков) / В.В. Сдобников, О.В. Петрова. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2006. – 448 с. – (Лингвистическая и межкультурная коммуникация: золотая серия).
8. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студентів вищих закладів освіти за спеціальністю «Переклад» / Л.М. Черноватий. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 376 с. – (Серія «UTTA Series»).
9. Шевнин А.Б. Эрратология: монография / Анатолий Борисович Шевнин. – Екатеринбург: Уральский гуманитарный институт, 2003. – 216 с.
10. Nord C. Text Analysis in Translator Training / C. Nord, C. Dollerup et A. Loddegaard (eds), Teaching Translation and Interpreting. – Amsterdam et Philadelphie: John Benjamins, 1992. – 274 p.
11. Sical. Systeme canadien d'appréciation de la qualite linguistique [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.btb.termiumplus.gc.ca/tpv2alpha/alphafra.html?lang=fra&i=1&index=enb&srchtxt=SICAL/> – access date: 02.12.2017/.

References.

1. Alikina, E. V. (2011). Evaluation of interpreting quality in real and learning situation. *Vestnik of Nizhny Novgorod Linguistic University*, 13, 114-123 (in Rus.)
2. Buzadzhi, D. M., Gussev, V. V., Lanchikov V. K., & Psurtsev, D. V. (2009). *A new look at the translator's mistakes classification*. Moscow : All-Union Translation Center (in Rus.).
3. Garbovskij, N. K. (2007). *Translation Theory*. Moscow : Moscow State University (in Rus.).
4. Kushnina, L. V., & Alikina, E. V. (2010). The system of assessment of consecutive interpreting quality within the harmonization theory. *Vestnik of Perm University*, 4 (10), 46-51 (in Rus.)
5. Latyshev, L. K. (2007). *Translation technology*. Moscow : Academia (in Rus.).
6. Pushkina, A. V. (2013). Erratological aspect in translation training. *Vestnik of Peoples' Friendship University of Russia*, 2, 73-76 (in Rus.)
7. Sdobnikov, V. V., & Petrova O. V. (2006). *Translation Theory*. Moscow : ACT : Vostok-Zapad (in Rus.).
8. Chernovatij, L. M. (2013). *Methods of teaching translation as a major*. Vinny'cya : Nova Knyga (in Ukr.).
9. Shevnin, A. B. (2003). *Erratology*. Ekaterinburg : Ural Humanitarian University (in Rus.).
10. Nord, C. (1992). *Text Analysis in Translator Training*. Amsterdam et Philadelphie: John Benjamins.
11. Sical. *Systeme canadien d'appréciation de la qualite linguistique*. Retrieved from: <http://www.btb.termiumplus.gc.ca/tpv2alpha/alphafra.html?lang=fra&i=1&index=enb&srchtxt=SICAL/>

ZINUKOVA Natalia,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, English Philology and Translation Department Chair, Alfred Nobel University, Dnipro.

ERRATOLOGICAL ASPECT AND CRITERIA OF QUALITY EVALUATION OF PROFESSIONALLY ORIENTED CONSECUTIVE INTERPRETING.

Abstract. Introduction. *The need for an objective evaluation of educational translations of oral discourse texts for Masters-students requires the definition of reasonable criteria for assessing the formation of interpreter professional competence, taking into account the evaluation systems used in professional interpreting. The material product, on the basis of which it is possible to carry out a quality assessment, is the text of the translation record, which is considered as a kind of professional fixation of information, through which it creates a program of producing the text of translation and the analytical-synthesizing process of mental processing of information.*

Purpose. *To substantiate the criteria for assessing the formation of the professional competence of an interpreter to determine the quality of the text of the translation.*

Results. *On the basis of analysis of the approaches and classifications of translation mistakes, taking into account the above approaches and the concept of our study, we distinguish the following mistakes in consecutive interpreting: mistakes of perception, understanding, expression and behavior. The causes of each type of error were considered. Taking into account the main parameters of the assessment of the text of interpreting (the degree of preservation of the main content of the original text in the text of translation, the linguistic correctness and external impression), the criteria for evaluating the text were set out: equivalence, adequacy and harmony. It was assigned 50% of the total score on the parameter of preserving the main content of the original text in interpretation that meets the eligibility criterion, 30% of the overall assessment relates to equivalence, or the linguistic correctness of the translation text, and the remaining 20% – to the external impression that meets the criterion of harmony.*

Originality. *For the analysis of the quality assessment system it was applied the synergetic approach which gave the opportunity to distinguish the following components: the disharmonious relationship between the texts / discourses of the original and the translation (translation errors or inconsistencies); establishing the adequacy between the texts of the original and the translation (the transfer of meaning, which reflects the invariant of the original text); establishing equivalence relations between the texts of the original and the translation, which means the implementation of all necessary interlingual transformations); and the relation of so-called harmony which includes not only interlingual and intercultural correspondences, but also paralinguistic means of communication and non-verbal behavior of the interpreter: voice, tempo, address for the recipient, gestures, etc.). Such a process is synergistic in its essence, as a result of which oral discourse naturally fits into a foreign-language culture, namely, a cultural transfer takes place, in which we have the highest level of translation quality.*

Conclusions. *The criteria proposed allow the teacher to assess the level of formation of the professional interpreting competence of masters-philologists comprehensively, which contains informational (knowledge) and pragmatic (ability) components, which are implemented on the basis of the developed skills and practical skills. We consider the assessment of the quality of consecutive interpreting, based on the erratological material, as one of the effective methods of teaching this type of interpreting. The analysis of translation mistakes contributes to the training of a confident interpreter able to perform his professional tasks.*

Key words: *consecutive interpreting, translation quality, evaluation, criteria, professional translation competence, translation mistakes*

*Одержано редакцією 17.01.2018 р.
Прийнято до публікації 09.02.2018 р.*